

Nööp

Mind vorbiti Inglismaal tehases sellisena nagu paartuhat teist minusugust - ainus eesmärk elus saada varrukanööbiks ja teenida selle kandjat elu lõpuni ja mitte ära kukkuda. Ma olin keskmisest veidi suurem metallnööp, võõbatud mürkrohelisteks, et kokku sobida riidega, mille külge mind ömmeldakse. Nägin välja sama ilus, puhas värske ja õnnelik, kui kõik teised täpselt sama sugused nööbid. Peale välja lõikamist ja rohelisteks võõpamist heideti mind samasse kasti tuhande samasuguse nööbiga nagu mina. Sel hetkel olin kindel, et olen maailma kõige õnnelikum nööp. Peale seda ömmeldi mind triiksärgi külge, mis oli sama värvi, mis mina. Olin õnnelik, kui nõel niidiga käis läbi minu kahest august, mille jaoks need olid loodud. Olin nüüd osa sellest triiksärgist, pealegi veel heas seltskonnas. Minu kõrval oli täpselt samasugune nööp nagu mina, samasuguste mõtetega, samasuguste lootustega elult. Saime kohe sõbraks, sest meil oli nii palju ühist. Õigemini oli meil kõik ühine. Tema nimi oli Nööp. Minu nimi on samuti Nööp. Teise varruka küljes olid samuti kaks nööpi, kes olid täpselt samasugused, nagu mina ja mu sõber Nööp. Nende nimed olid Nööp ja Nööp. Triiksärgi ees olid samuti viis samasugust nööpi, nagu mina, Nööp, Nööp ja Nööp. Nende nimed olid samuti Nööp, Nööp, Nööp, Nööp ja Nööp. Milline võrratu seltskond! Tundsin, et olen maailma kõige õnnelikum nööp. Samuti tundsid minu sõbrad. Meid viidi poodi müügile, see oli suur kaubamaja. Rippusin triiksärgi küljes, mis rippus suure toru külje, kus rippusid veel paljud samasugused triiksärgid, kelle küljes olid samasugused nööbid nagu mina ja kõikide nööpide nimed oli Nööp. Minu triiksärki prooviti palju selga, palju pandi mind aasast läbi, millega ma kokku kuulusid. Nägin erinevaid inimesi. Paljud olid sõdurid, nende nööbid olid suured, ja ninakad. Nendega me ei teinud juttu. Lõpuks ostis meid ära silmapaistmatu mees, mees, kes tahtiski jääda silmapaistmatuks. Sakslane Londonis keset sõda. Tal oli silmapaistmatu nägu, vaikne endassetõmbunud iseloom. Ta kandis kulunud riideid ja töötas poole kohaga sadamas. Tema nimi oli George Doucet, pärisnime ei saanudki ma teada. Mr Doucet elas Londoni äärelinna katusekorteris, kust oli hea raadiosignaale saata. Ta sõitis jalgrattaga tööle ja koju, kohtus teiste spioonidega, kõndis Londonis, kuulas pealt, saatis infot, pildistas. Ta oli spioon, kellel oli luba tappa. Ta oli õppinud hääletult tapma ja vaigistas kõik, kes talle vähimatki ohtu võisid kujutada. Enamasti nägin ma seda väga lähedalt pealt, tal oli peale selle triiksärgi

veel kaks triiksärki, mina oli parema käe varrukanööp. Mingil hetkel võeti ta kinni, mina ei olnud selle hetke juures, kuulsin seda, kui tuldi Mr Douceti korterit tühjaks tegema. Mürkroheline triiksärk, mille küljes ma olin, oli heast riidest ja hästi vastu pidanud.

„Need anname vaestele,“ ütles üks meestest Mr Douceti riideid vaadates. Teine mees keeras pead.

„Mul on ka selline kodus.“

„Libe vend oli see Doucet. Mis sa arvad, kas teda kasutatakse vaeinfo edastamiseks Saksamaale või puuakse üles?“

„Arvatavasti kasutatakse ikka ära. Mis sa sellest mehest ikka raisku lased. Ta oli professionaal. Sakslased usaldavad teda täielikult“

Mõneks ajaks jäid mõlemad mehed vaht.

„Kuule, oota, ära paki seda rohelist veel ära.“, ütles üks nendest. „Minu omal tuli üks nööp ära, need vaesed saavad ilma varrukanööbita ka läbi.“

Ta võttis välja noa ja lõi läbi niidid minu ja roheline triiksärgi vahel. Oma sõpru ei näinud ma enam kunagi. Mees otsustas minna koju ringiga. Oli jahe kevadilm, just selline, nagu talle meeldis. Kodu juurde jõudes otsustas ta veel ühe ringi teha. Ma ei tea, kas selles oli süüdi ilm või elule järele mõtlemine, ei tahtnud ta tuppa minna. Ühe teeristi juures ta peatus. Eelmine kord ta seal ei peatunud. Ta seisis seal kaua, nagu kaheldes, kas minna või mitte. Vaevalt, et tegu oli lihtsalt tee valikus, et kust kaudu minna. Lõpuks valis mees uue raja, uue raja, kuhu minna. Mida tee edasi, seda rõõmsamaks muutus mehe meel ja kiiremaks samm.

„Mina teen rasket tööd, et raha koju tuua...“ hakkas ta pomisema. Tõesti otsustas ta tõelise vabaduse kasuks? Läheb, kuhu tahab, teeb, mida tahab, millal tahab, kus tahab... See on tõeliselt hea. Sel hetkel tundsin esimest korda, et kadestan inimesi.

Muidu olin olnud uhke, et olen nööp, aga inimesed on ju iseenda peremehed...

Praegusel ajal kõik enam ei ole, aga see mees oli. Samal ajal hoogsalt astudes pööras ta oma taskud pahupidi. Seal oli rahakott vähese rahaga, dokumendid, taskurätik, mõned tabletid (valuvaigistid, vitamiinid või midagi sellist) ja muud pisemat pudi – padi. Peale selle veel väike roheline nööp. Mees, John, nagu ta end hiljem nimetas tahtis alguses nööbi ära visata, mis tast enam kasu on, mõtles siis ümber. Et nüüd elades vaba elu ei tohi enam midagi ära visata. Tal polnud midagi peale natukese raha ja riided, mis tal seljas olid. Sellest piisas ka. Tee viis rongijaama.

Mees mõtles kaua, kuhu sõita. John mõtles kaua, kuhu sõita. Lõpuks otsustas sõita

Glasgow'sse. Kui rong oli kohale jõudnud, oli juba õhtu. John heitis pargipingile pikali ja tundis rõõmu kordaläinud päevast. Hommikul ärgates asus ta teele tundmatus suunas teadmata, kuhu läheb. Nii mitu päeva. Vabadus oli ta teinud tõeliselt õnnelikuks. Ei tea millal, ei tea kus ja ei tea miks jõudis John sadamasse. Oma viimase raha eest otsustas ta sõita Prantsusmaale. Laeval mängis ta teistega pokkerit, võitis raha ja lubas endale mõned klaasid kanget konjakit. Lõpuks oli John väga purjus, keeletu ja meeletu. Ta kõndis tuikudes mööda tekki, kuni kalduv laev meid mõlemaid tumedasse ookeanisse paiskas. John oli purjus ja ei pidanud kaua vastu. Ta vajus põhja, kui korraga pörkas vastu allveelaeva. Allveelaev märkas teda ja tõusis korraks pinnale. Luugist tuli välja sõdur, kes sukeldus ja tõi Johni ära. Seejärel vajus ta põhja tagasi. Sõdurid allveelaeval turgutasid Johni, külm vesi oli teinud teda veidi erksamaks, kuigi ta oli endiselt purjus. See oli Saksa allveelaev ja kuna nad polnud veendunud, et tegu poleks spiooniga, sidusid nad ta kinni ja otsisid ta läbi. Tema taskud tehti tühjaks ja mind asetati koos teiste asjadega pimedasse sahtlisse. Mõne päeva pärast oli John toibunud. Ta istus üksikus kajutis ja vaatas mind. Vaatas kaua igat pidi. Oma raha, mis ta võitnud oli, oli ta maha joonud.

„Arvatavasti oled sina minu õnnenööp. Sa kinkisid mulle vabaduse ja päätsid mu elu. Doucetil polnud sel päeval sinuga pluusi seljas, ju vist sellepärast ta kinni võetigi.“

Ukse vahelt pistis pea sisse pikk ja sihvakas sõdur. Ta oli küll tugev, kuid alandliku iseloomuga. Vähemalt selline tundus ta meile siis.

„Kas soovite kohvi, härra?“, küsis ta.

„Jah, tänan.“

Sõdur naeratas ja tõmbas ukse kinni. John vaatas korra mind, siis hüppas ta püsti ja jooksis sõdurile järele. Mees keeras pead ja jäi küsiva näoga otsa vaatama.

„Kuna te päätsite mu elu, tahaks ma teid kuidagi selle eest tänada. Aga kuna mul pole teile midagi anda, sest mul pole midagi, pean ma teile andma selle... See võib tunduda naeruväärne, aga uskuge, see on väga hea nööp. See on nagu õnnenööp või nii...“

Sõdur vaatas Johnile imestunud näoga otsa. Kas ta tahab talle tõesti anda nööbi?

„Kui see on teie õnnenööp... siis miks te tahate selle ära anda?“

„Ma ei oska teid kuidagi muud moodi tänada. Te päätsite mu elu ju ikkagi.“

„Õelge lihtsalt „aitäh“. Meile sellest piisab“

„Mulle sellest ei piisa,“ ja sõdur võttis minu tänuga vastu.

John lasti Saksamaal pardalt maha ja rohkem ma teda ei näinud. Sõdur viidi aga lahinguväljale. Kaks aastat sõdis ta. Kaks aastat kandis ta mind oma taskus. Koos nägime kõike, mida sõda võis pakkuda – valu, kannatusi, kurbust, surma... Kui kaks korda polnud temale visatud granaat plahvatanud, oli ta samuti, kindel, et tegu on õnnenööbiga. Kord ületasid sõdurid silda, kui sammumarsi tõttu sild võnkuma löi ja purunes. Terve rügement lendas alla mustavasse kuristikku. Kõik said surma. Võib-olla pole minu kandja ikkagi nii kaitstud. Aga sõdurite isiklikud asjad saadeti nende perekondadele. Samuti mina. Sõduri vanemad ja sugulased ei teinud minust alguses välja. Pidasid mind tähtsusetuks. Sõduri õde aga võttis mind endale. Tema sai aru, kui tähis ma sõduril olin olnud. Sõduri õde oli õnnetu inimene. Ta ei osanud olla õnnelik ja oli selle pärast väga kurb. Mida aastad edasi, seda enam ihkas sõduri õde õnne. Alguses pidas ta seda paratamatuseks, meelevaaks. Pärast hakkas ta sellele põhjuseid otsima. Ta sõitis Hiinasse lootes leida sealt tarka inimest, kes oskaks ta probleemile lahendust leida. Tark inimene oli väga vana mees.

„Selleks, et õnnelik olla, pead sa oma leina ära kaotama.“, ütles ta.

„Oma leina ära kaotama?“

Ta võttis välja minu ja vaatas selle mõne hetke. Siis ulatas ta minu targale inimesele. Nii lihtne see oligi? Sõduri õde tundis rõõmu lihtsusest. Ta tundis rõõmu targast inimesest. Ta tundis rõõmu elust. Ja ta lahkus. Ma ei näinud teda enam kunagi. Tark inimene...

Tark inimene ütles: „Hinda oma edu sellega, millest sa oled pidanud loobuma sinnani jõudmiseks.“

Seda lauset ma mäletan kõige paremini. Tark inimene rääkis veel palju elust ja armastusest ja tööst ja usust, aga seda lauset mäletan ma kõigis paremini. Seda ütles ta ühele naisele, kellel oli elus kõik halvasti läinud ja kes nüüd oli tulnud abi otsima. Minu andis tark inimene seda lauset öeldes sellele õnnetule inimesele. Õnnetu naine oli tänulik ja hindas oma edu selle järgi, millest ta oli pidanud loobuma eesmärgini jõudmiseks. Naine sõitis tagasi oma koju, Venemaale. Ta elas mereääres kalurikülas. Tema mees oli tugev kalur ja kohtles oma naist halvasti. Peale Hiinas käimist hakkas naine tegema iga päev head sööki oma mehele, hakkas temaga rääkima sõbralikumalt. See muutis mehe leebemaks ja ta ei tarvitanud enam jõudu oma naise kallal. Naine hakkas käima värvilisemalt riides, laulis pidevalt, siis kui tegi koduseid toimetusi või süüa, oli kõigi vastu hea ja lahke ja hakkas iga pühapäev kirikus käima. Õige pea kadusid ka probleemid tema elust. Tal oli kirm mere vastu ja

kord paadiga merel sõites, komistas ta pootshaagi taha ja lendas merre. Tema sai õige pea jälle paadile. Koju jõudes aga avastas ta, et mind oli meri tema taskust ära uhtunud. Ma ei näinud seda naist enam kunagi. Mitu aastat kandis meri mind oma lainetel mööda ilma ringi teadmata, mida minuga peale hakata. Nägin kõike, mis meres elutses. Lõpuks jõudis ta otsusele. Meri kandis mind Aafrikasse. Ta uhtus mind liivale ja taandus. Enam tagasi ta ei tulnudki, et mind jälle kaasa võtta. Tuul kandis mind liivaga kaasa lõputusse kõrbe. Mitu aastat rändasin ma kõrbes koos liivatormidaga. Kas sõda on läbi? Ei tea. Oli ainult mina, liiv ja päike. Minu roheline värv oli ammu maha kulunud ja nüüd materdas liiv minu metallist keha. Kord möödusid minu juurest mehed kaamelitaga. Neil olid pikad mustad habeme ja valged turbanid. Nad peatusid ja jäid laagrisse. Beduiinid. Üks beduiin märkas liivas midagi musta ja väikest. Ta võttis selle üles. Mis see oli? Väike, must ja kahe auguga. Ta tõstis selle päikese poole, et paremini näha. Ta märkas, et väike ring katab täpselt päikese ära, kahest august paistavad aga päikesekiired endiselt. Seda pidas beduiin jumala märguandeks. Kõiges halvas on alati midagi head. Ta riputas mind endale paelaga kaela. Õige pea suri ära üks tema valgetest hinnalistest kaamelitest. Nüüd saab ta valge kaameli nahka. Mingil hetkel ei leidnud nad ühtegi kaevu ega muud veevõtu kohta. Nende veevarud said otsa ja kõik kannatasid janu käes.

„See teeb meid sitkemateks,“ mõtles beduiin sel hetkel. Õige pea suri janusse beduiini vend.

„Ta vabanes kõigist selle maailma piinadest janust kaasaarvates.“

Mitu aastat rändasin kõrbes koos beduiinidega. Tänu minule nähti ka kõige halvemas olukorras head. Ühel täiesti tavalisel päeval jõudsid beduiinid kõrbekaevuni ja hakkasid võtma kaevust vett. Saatuse tahtel, just sel hetkel, kui beduiin kaevu kohal upitas, purunes pael tema kaelas ja mina kukkusin sügavasse kaevu. Ma ei näinud seda beduiini enam kunagi. Ja siin ma nüüd leban, kaevupõhjas, rusutud veest, ootan, et keegi mind üles võtaks ja mu ära viiks.